

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Krakowie

LKR.410.019.01.2020

Pan
Łukasz Kmita
Wojewoda Małopolski

Małopolski Urząd Wojewódzki w Krakowie
ul. Basztowa 22
31-156 Kraków

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

PI/20/007 Działalność organów administracji publicznej dotycząca podtrzymywania tożsamości kulturowej i językowej mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Małopolski Urząd Wojewódzki w Krakowie, ul. Basztowa 22, 31-156 Kraków (<i>MUW</i> lub <i>Urząd</i>)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Łukasz Kmita, Wojewoda Małopolski od 8 sierpnia 2020 r. (<i>Wojewoda</i>) W okresie od 3 czerwca 2017 r. do 7 sierpnia 2020 r. Wojewodą Małopolskim był Piotr Ćwik.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Zapewnienie warunków prawno-organizacyjnych i finansowych realizacji zadań w zakresie koordynowania działań administracji rządowej na obszarze województwa dotyczących mniejszości narodowych i etnicznych oraz zachowania i rozwoju języka regionalnego.2. Realizacja przez wojewodę zadań w zakresie koordynowania działań dotyczących mniejszości narodowych i etnicznych oraz zachowania i rozwoju języka regionalnego oraz efekty realizowanych zadań, w tym Programu integracji.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2018 r. do 11 grudnia 2020 r. (w tym z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeśli miały wpływ na kontrolowaną działalność)
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie
Kontroler	Aleksander Podsiadło, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKR/137/2020 z 10 września 2020 r. (akta kontroli str. 1-2)

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Wojewoda zapewnił właściwe warunki prawno-organizacyjne w zakresie działań na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych na terenie Małopolski.

Wojewoda ustanowił Pełnomocnika do Spraw Mniejszości Narodowych i Etnicznych (*Pełnomocnik*) i powierzył mu realizację zadań z zakresu ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym³. Poza Pełnomocnikiem, realizacją ww. zadań zajmowali się pracownicy powołanej w tym celu komórki organizacyjnej MUW.

W okresie objętym kontrolą Wojewoda prowadził rozeznanie co do potrzeb poszczególnych mniejszości narodowych i etnicznych zamieszkujących na terenie Małopolski. Zgłaszane przez przedstawicieli mniejszości potrzeby były corocznie przekazywane do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. Planowane i wydatkowane przez Wojewodę środki finansowe dotyczyły jedynie mniejszości romskiej i pochodziły z rezerwy celowej przeznaczonej na Program integracji ludności romskiej na lata 2014-2020 (*Program integracji*). Wojewoda w tym samym okresie nie planował i nie finansował zadań dotyczących innych mniejszości.

W ramach koordynowania na obszarze województwa działań administracji rządowej na rzecz mniejszości, Wojewoda współpracował m.in. z przedstawicielami Kuratorium Oświaty w Krakowie (*Kuratorium*) oraz Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie (*Komenda* lub *KWP*), koordynując prace powołanego i funkcjonującego w MUW zespołu do spraw rozwiązywania problemów mieszkaniowych i sytuacji społeczno-bytowej mniejszości romskiej w Maszkowicach.

Pracownicy Urzędu prawidłowo wywiązywali się z zadań dotyczących oceny wniosków, terminowości zawierania umów i porozumień oraz przekazywania środków na realizację zadań w ramach Programu integracji.

Prowadzone przez pracowników MUW działania kontrolne doprowadziły do stwierdzenia wydatkowania przez jednego z beneficjentów Programu integracji niezgodnie z przeznaczeniem środków w wysokości 18,6 tys. zł oraz niewydatkowania środków otrzymanej dotacji w wysokości 0,4 tys. zł. Pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, w MUW nie wszczęto, wnioskowanego przez Pełnomocnika, postępowania administracyjnego w celu odzyskania należności budżetu państwa z tego tytułu.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej. W niniejszym wystąpieniu zastosowano ocenę opisową.

³ Dz. U. z 2017 r. poz. 823, dalej: *ustawa o mniejszościach*.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Warunki prawno-organizacyjne i finansowe realizacji zadań w zakresie koordynowania działań administracji rządowej na obszarze województwa dotyczących mniejszości narodowych i etnicznych

Opis stanu faktycznego

1. Wojewoda Małopolski, w zakresie liczby mieszkańców należących do mniejszości zamieszkujących na terenie województwa, dysponował danymi z Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 r. W okresie objętym kontrolą aktualizowano jedynie dane dotyczące mniejszości romskiej, na podstawie wniosków i sprawozdań przekazywanych przy realizacji Programu integracji: liczebność tej mniejszości wg stanu na 31 grudnia 2019 r. wynosiła 4 478 osób.

Według danych z Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 r. Małopolskę zamieszkiwali przedstawiciele dziewięciu mniejszości narodowych: słowackiej (1 428 osób), ukraińskiej (1 267), niemieckiej (1 179), żydowskiej (745), rosyjskiej (603), czeskiej (318), białoruskiej (194), ormiańskiej (155) i litewskiej (126) oraz czterech mniejszości etnicznych: łemkowskiej (2 186), romskiej (1 735), tatarskiej (109) oraz karaimskiej (12). Mniejszości stanowiły łącznie 0,3% mieszkańców województwa.

(akta kontroli str. 3-4, 1339)

2. Zarządzeniem z 13 lutego 2015 r. Wojewoda Małopolski ustanowił Pełnomocnika i powierzył mu m.in.:

- inicjowanie i wspieranie programów na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych;
- współdziałanie z organami administracji zespolonej i niezespolonej, samorządem terytorialnym, organizacjami społecznymi i stowarzyszeniami mniejszości narodowych i etnicznych;
- koordynowanie działań prowadzonych w ramach Programu integracji społeczności romskiej w Polsce na lata 2014-2020;
- podejmowanie i wspieranie działań mających na celu przeciwdziałanie zjawiskom naruszania praw osób należących do mniejszości narodowych i etnicznych.

(akta kontroli str. 5-9)

3. W kontrolowanym okresie realizacją zadań dotyczących mniejszości (poza Pełnomocnikiem) zajmowali się w MUW pracownicy komórki organizacyjnej pn. Samodzielne Stanowisko Pracy do Spraw Mniejszości Narodowych, Etnicznych i Równego Traktowania w Wydziale Polityki Społecznej (od 1 stycznia 2018 r. do 30 kwietnia 2020 r.), a następnie Oddziału do Spraw Mniejszości Narodowych, Etnicznych, Równego Traktowania i Organizacji w Wydziale Zdrowia (od 1 maja 2020 r. do czasu zakończenia czynności kontrolnych). W kontrolowanym okresie w komórkach tych było zatrudnionych od trzech do pięciu pracowników⁵.

(akta kontroli str. 9, 13-14)

⁴ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁵ Jeden z pracowników od 1 września 2018 r. do czasu kontroli NIK przebywał na bezpłatnym urlopie wychowawczym. Pracownika w oddziale zamiejscowym w Nowym Sączu zatrudniono od 15 lutego 2019 r. w wymiarze ¼ etatu.

W zakresach czynności ww. pracowników odpowiedzialnych za obszary związane z realizacją zadań na rzecz mniejszości uwzględniono m.in. podejmowanie działań i inicjatyw na rzecz rozwiązywania problemów mniejszości oraz respektowania praw osób posługujących się językiem regionalnym, kontrolę realizacji zadań w ramach Programu integracji, koordynowanie na obszarze województwa małopolskiego działań organów administracji rządowej, realizujących zadania na rzecz mniejszości.

(akta kontroli str. 70-103)

4. Wojewoda prowadził rozeznanie co do potrzeb mniejszości m.in. poprzez spotkania z przedstawicielami organizacji i instytucji zrzeszających mniejszości narodowe w Małopolsce, przy udziale przedstawicieli administracji rządowej w województwie, tj. Kuratorium, KWP i Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Krakowie (WSSE). W kontrolowanym okresie odbyło się pięć takich spotkań⁶, podczas których poruszane były sprawy dotyczące m.in. zachowania i rozwoju tożsamości, kultury i języka mniejszości oraz organizacji kształcenia dla mniejszości narodowych i etnicznych. W trakcie spotkania w 2020 r. poruszono również kwestie związane z edukacją dzieci i młodzieży oraz działalności organizacji mniejszości w sytuacji pandemii COVID-19.

(akta kontroli str. 20-21, 104, 107, 178-182, 205-209, 244-248, 283-291, 379-405, 422-427)

Pełnomocnik poinformowała, że rozeznania potrzeb mniejszości narodowych i etnicznych dokonywała także podczas uroczystości organizowanych przez organizacje mniejszościowe, w których brała udział, m.in. Dni Kultury Słowackiej w Małopolsce, Łemkowskiej Watry, Międzynarodowego Dnia Walki z Dyskryminacją Rasową. Pełnomocnik wskazała ponadto, że okazją do rozeznania potrzeb mniejszości były posiedzenia Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych oraz sejmowej Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych, a także spotkania z Rzecznikiem Praw Obywatelskich oraz radnymi i mieszkańcami poszczególnych miast i gmin województwa małopolskiego. Jak dodała, do najważniejszych kwestii zgłaszanych przez mniejszości należą: niskie dofinansowania projektów przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, brak środków na działalność bieżącą świetlic i klubów, niewystarczająca ilość podręczników i materiałów edukacyjnych dla nauczycieli i pedagogów języka mniejszościowego.

(akta kontroli str. 107, 183-195, 201-204, 228-229, 262, 267)

Pełnomocnik informacje o rozpoznanych potrzebach mniejszości przekazywała do MSWiA – w sprawozdaniach ze swojej pracy oraz informacjach przesyłanych do Ministerstwa. Zarówno w sprawozdaniu za rok 2018, jak i 2019, Pełnomocnik wskazała potrzebę zwiększenia środków finansowych na działalność organizacji mniejszościowych oraz na zakup podręczników, książek i materiałów edukacyjnych do nauki języka mniejszościowego w szkołach, świetlicach i domach kultury. W informacji na temat sytuacji i problemów mniejszości narodowych i etnicznych z terenu województwa małopolskiego, przesłanej w styczniu 2020 r. do MSWiA, Pełnomocnik po raz kolejny wskazywała na potrzeby mniejszości formułowane uprzednio w ww. sprawozdaniach.

(akta kontroli str. 261-268, 451-479, 529-533)

⁶ Po dwa spotkania odbyły się w 2018 r. i 2019 r. oraz jedno w 2020 r. Z organizacji spotkania planowanego na marzec 2020 r. zrezygnowano z uwagi na pandemię koronawirusa.

5. Wojewoda nie określił pisemnych zasad (procedur) koordynowania działań organów administracji rządowej realizujących zadania na rzecz mniejszości na terenie województwa.

(akta kontroli str. 107)

6. W latach 2018-2020 (do dnia zakończenia czynności kontrolnych) w MUW wysokość środków finansowych na wydatki związane z mniejszościami narodowymi i etnicznymi planowano w oparciu o limity przedstawiane przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji w ramach środków z rezerwy celowej przeznaczonej na Program integracji. Wojewoda w okresie tym nie planował i nie finansował zadań dotyczących innych mniejszości.

(akta kontroli str. 113-132, 428-429, 566, 571, 580)

Kierownik Oddziału do Spraw Mniejszości Narodowych, Etnicznych, Równego Traktowania i Organizacji wyjaśniła, że w kontrolowanym okresie żadna z mniejszości, poza mniejszością romską, nie zwracała się do Wojewody Małopolskiego o wsparcie finansowe zadań związanych z podtrzymaniem tożsamości kulturowej i językowej mniejszości narodowych i etnicznych. Jak dodała, organizacje i instytucje mniejszościowe z terenu Małopolski zwracają się i aplikują o środki finansowe bezpośrednio do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji jako ministra właściwego do spraw mniejszości. Kierownik Oddziału wyjaśniła, że potrzeby zgłaszane przez organizacje i instytucje mniejszościowe w czasie spotkań z Pełnomocnikiem, kierowane były przez Pełnomocnika do MSWiA, który jest organem właściwym w tym zakresie.

(akta kontroli str. 428-429)

Planowane przez Wojewodę wydatki w ramach Programu integracji na lata 2018-2020 wyniosły odpowiednio: 4 024 tys. zł, 4 370 tys. zł, 4 482 tys. zł, natomiast zrealizowane wydatki wyniosły odpowiednio: 2 946 tys. zł (73%), 4 331 tys. zł (99%), 1 954 tys. zł (44%)⁷.

(akta kontroli str. 127, 129)

Kierownik Oddziału do Spraw Mniejszości Narodowych, Etnicznych, Równego Traktowania i Organizacji wyjaśniła, iż na niskie wykonanie planu w 2018 r. wpłynęło niewykorzystanie dotacji na zadania inwestycyjne przez Gminę Limanowa i Gminę Nowy Targ. Jak dodała, pomimo starań Gminy Limanowa nie udało się zakupić planowanych budynków, czy lokali mieszkalnych przeznaczonych dla rodzin romskich. W przypadku Gminy Nowy Targ niewykorzystanie środków spowodowane było brakiem uzyskania prawomocnej decyzji (pozwolenia na budowę), co nie pozwoliło na pełną realizację zadania. W odniesieniu do niskiego poziomu wykorzystania środków w 2020 r. Kierownik Oddziału wyjaśniła, że wpływ na to miał brak wydatkowania środków inwestycyjnych przez gminy Bukowina Tatrzańska, Miasto Limanowa i Łącko. Decyzja o uruchomieniu dotacji została wydana przez Ministra Finansów 17 lipca 2020 r., natomiast porozumienia z Wojewodą na realizację inwestycji zostały podpisane przez gminy w okresie sierpień-październik 2020 r. Kierownik Oddziału poinformowała, że ww. gminy zgłaszają konieczność przesunięcia realizacji zadań na 2021 r. Jednocześnie Kierownik Oddziału dodała, że pozostała część środków (na wydatki bieżące) została wykorzystana na poziomie 90%.

(akta kontroli str. 130-142)

⁷ Stan na dzień 30 października 2020 r.

Pełnomocnik 3 listopada 2020 r. zwróciła się do MSWiA z zapytaniem, czy możliwa będzie kontynuacja przez gminy zadań inwestycyjnych w 2021 r. z dofinansowania uzyskanego w 2020 r. Pełnomocnik argumentowała powyższe brakiem możliwości zakończenia zadań w planowanym terminie z uwagi na panującą sytuację epidemiczną. W odpowiedzi MSWiA poinformowało, że art. 21 ustawy z dnia 7 października 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania społeczno-gospodarczym skutkom COVID-19⁸ określa na dzień 30 grudnia 2020 r. termin wydania rozporządzenia Rady Ministrów, ustalającego wydatki z roku 2020, które będą mogły być realizowane do dnia 30 listopada 2021 r. MSWiA przekazało do MUW informację, iż dysponenci części budżetowych, w tym Wojewoda Małopolski, powinni przekazać odpowiednią dokumentację w tym zakresie do Ministerstwa Finansów w terminie do 4 grudnia 2020 r. Wojewoda terminowo⁹ przekazał Ministrowi Finansów niezbędne dane, w tym dotyczące środków pochodzących z Programu integracji w łącznej wysokości 1 229,5 tys. zł, do objęcia jako środki niewygasające.

(akta kontroli str. 143, 1294-1297, 1449-1469)

7. W latach 2018-2020 (do czasu zakończenia czynności kontrolnych) w MUW nie realizowano projektów na rzecz mniejszości finansowanych ze środków Unii Europejskiej.

(akta kontroli str. 113)

8. W kontrolowanym okresie do MUW nie wpłynęła żadna skarga dotycząca praw mniejszości narodowych lub etnicznych, bądź też zadań realizowanych na ich rzecz.

(akta kontroli str. 10-11)

9. W związku z wystąpieniem w 2020 r. pandemii COVID-19 w MUW podjęto działania, w tym z udziałem organów administracji rządowej zespolonej, mające na celu rozeznanie i zabezpieczenie potrzeb mniejszości. Służby Wojewody kierowały zapytania do jednostek samorządu terytorialnego w zakresie podejmowanych przez nie działań na rzecz mniejszości w okresie pandemii. Wykazane przez te jednostki aktywności dotyczyły m.in. prowadzonych w gminach akcji plakatowych i informacyjnych w zakresie zasad higieny i bezpieczeństwa, spotkań przedstawicieli jst z wójtami osiedli romskich mających na celu uświadomienie ich mieszkańców co do możliwych zagrożeń zdrowotnych, informowania przez pracowników socjalnych o sposobie rozpoznawania i ewentualnych działaniach w przypadku podejrzenia u siebie zakażenia koronawirusem. Ponadto przez cały okres trwania epidemii pracownicy Oddziału do Spraw Mniejszości Narodowych, Etnicznych, Równego Traktowania i Organizacji realizowali swoje czynności w siedzibie Urzędu, zapewniając tym samym możliwość swobodnego kontaktu podmiotom realizującym projekty. Pełnomocnik zwróciła się również do dyrektorów powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych z prośbą o weryfikację, czy w ośmiu świetlicach integracyjnych dla dzieci i młodzieży, do których uczęszczają przedstawiciele mniejszości narodowych i etnicznych, przestrzegane są zasady bezpieczeństwa, oraz czy spełniają one wymogi sanitarno-epidemiologiczne. W przypadku jednej ze świetlic¹⁰ stwierdzono nieprawidłowości dotyczące m.in. wentylacji i wszczęte zostało przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Wadowicach postępowanie administracyjne celem usunięcia nieprawidłowości. W przypadku

⁸ Dz.U. z 2020 r. poz. 1747

⁹ Pismo z 4 grudnia 2020 r.

¹⁰ Świetlica integracyjna prowadzona przez Stowarzyszenie Romów Jamaro w Andrychowie.

dwóch świetlic¹¹, do 14 grudnia 2020 r. do Wojewody nie wpłynęła informacja o wyniku przeprowadzonych kontroli¹².

(akta kontroli str. 364, 367-371, 430-442, 444-450, 1470-1482)

W oparciu o dane uzyskane z jednostek samorządu terytorialnego, na wniosek Pełnomocnika, w kwietniu 2020 r. w Urzędzie sporządzono zestawienie potrzebnych środków ochrony osobistej dla osób ze społeczności romskiej, obejmujące maseczki włókninowe, rękawiczki, płyny do dezynfekcji rąk. Pomimo rozpoznania zapotrzebowania w tym zakresie, środki ochrony osobistej dla osób ze społeczności romskiej nie zostały finalnie przekazane przez Wojewodę.

(akta kontroli str. 356-359)

Kierownik Oddziału do Spraw Mniejszości Narodowych, Etnicznych, Równego Traktowania i Organizacji wyjaśniła, że środki te miały stanowić jedynie uzupełnienie zakupionych przez gminy środków do dezynfekcji i zabezpieczenia sanitarnego, a większość gmin sama zapewniła odpowiednie środki lub przekazała na ten cel dodatkowe świadczenia pieniężne. Beneficjentów Programu integracji poinformowano także, że środki dezynfekujące i maseczki ochronne można zakupić w ramach dotacji otrzymanej na działalność bieżącą świetlic integracyjnych, w ramach pozycji „materiały”.

(akta kontroli str. 360, 428)

Pełnomocnik poinformowała, że ze względu na trudną sytuację związaną ze stanem zagrożenia epidemicznego środki ochrony osobistej zostały przekazane do szpitali i placówek służby zdrowia. Jak dodała, ośrodki pomocy społecznej w poszczególnych gminach na bieżąco wspierały społeczność romską w zakresie środków dezynfekujących i ochronnych.

(akta kontroli str. 1341-1342)

W lipcu 2020 r. w MUW zorganizowane zostało spotkanie Pełnomocnika z organizacjami mniejszościowymi na temat sytuacji epidemicznej w Małopolsce oraz edukacji dzieci i młodzieży w okresie epidemii. W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele Kuratorium oraz WSSE. Przedstawiciele mniejszości narodowych zostali poinformowani m.in. o wyznaczonych pracownikach Kuratorium odpowiedzialnych za wspieranie edukacji mniejszości narodowych i etnicznych. Małopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny (MPWIS) przedstawił natomiast informacje w zakresie obowiązujących środków ostrożności, przestrzegania warunków sanitarnych oraz stanu zagrożenia epidemicznego.

(akta kontroli str. 285-291)

W związku z wystąpieniem pandemii koronawirusa, nie uległ zmianie termin naboru wniosków w ramach Programu integracji, który odbył się w 2019 r. Zmianie uległ natomiast termin podpisywania umów/porozumień oraz przekazywania środków. Minister Finansów (dalej: MF) poinformował MSWiA pismem z 1 kwietnia 2020 r., że środki z rezerwy 14 – Pomoc dla społeczności romskiej należy uruchamiać systematycznie, ponieważ nie ma możliwości uruchomienia środków finansowych w pełnej wysokości wynikającej z podziału dokonanego przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Jednocześnie wprowadzono uruchamianie przez MF dotacji w pięciu etapach: I etap – 23 kwietnia 2020 r., II etap – 8 czerwca 2020 r., etapy III-V – brak decyzji MF

¹¹ Świetlice prowadzone przez Romskie Stowarzyszenie Oświatowe Harangos w Krakowie oraz Integracyjne Stowarzyszenie Sawore w Krakowie.

¹² Z uzyskanych przez Wojewodę informacji wynikało, że kontrola została przeprowadzona, a informacja o jej wyniku jest w opracowaniu.

dotyczącej terminu uruchomienia środków¹³. W związku z wprowadzeniem etapowego uruchamiania środków przez MF, Wojewoda występował do podmiotów, które otrzymały promesę na środki w ramach Programu integracji, o potwierdzenie możliwości realizacji zadań lub ewentualnej rezygnacji¹⁴.

(akta kontroli str. 955-956)

Stwierdzone
nieprawidłowości
OCENA CZĄSTKOWA

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia zapewnienie przez Wojewodę warunków prawno-organizacyjnych i finansowych do realizacji zadań w zakresie koordynowania działań administracji rządowej na obszarze województwa dotyczących mniejszości narodowych i etnicznych oraz zachowania i rozwoju języka regionalnego.

W kontrolowanym okresie powołany przez Wojewodę Pełnomocnik dokonywał, przy udziale przedstawicieli rządowej administracji zespolonej, jednostek samorządu terytorialnego oraz organizacji mniejszości, rozpoznania potrzeb mniejszości występujących na terenie Małopolski. Informacje te następnie przekazywał do MSWiA m.in. w sprawozdaniach z pracy Pełnomocnika oraz informacjach na temat sytuacji i problemów mniejszości narodowych i etnicznych w województwie małopolskim. Wysokość środków finansowych na wydatki związane z mniejszością romską planowano w MUW w oparciu o limity przedstawiane przez MSWiA w ramach środków z rezerwy celowej przeznaczonej na Program integracji.

OBSZAR

2. Realizacja przez wojewodę zadań w zakresie koordynowania działań dotyczących mniejszości narodowych i etnicznych oraz efekty realizowanych zadań, w tym Programu integracji

2.1. Koordynowanie na obszarze województwa działań administracji rządowej na rzecz mniejszości oraz uzyskane efekty

Opis stanu
faktycznego

1. W okresie objętym kontrolą Wojewoda współpracował w zakresie działań na rzecz realizacji praw mniejszości narodowych i etnicznych m.in. z Małopolskim Kuratorem Oświaty, Komendantem Wojewódzkim Policji w Krakowie, MPWIS, Małopolskim Wojewódzkim Inspektorem Nadzoru Budowlanego (*MWINB*), Małopolskim Komendantem Wojewódzkim Państwowej Straży Pożarnej (*MKW PSP*) oraz Małopolskim Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska (*MWIOŚ*).

(akta kontroli str. 107)

Na wniosek Pełnomocnika Kurator corocznie opracowywał informacje dotyczące edukacji dzieci romskich, sytuacji asystentów edukacji romskiej i nauczycieli, w tym realizacji obowiązku szkolnego, frekwencji uczniów i informacji o zatrudnieniu asystentów edukacji romskiej. Pełnomocnik wyjaśniła, że zadania na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych realizowane były przez Kuratora przede wszystkim w trybie nadzoru pedagogicznego, tj. przez monitorowanie i kontrolę funkcjonowania szkół i placówek, do których uczęszczają dzieci i młodzież należące do mniejszości.

Przedstawiciele Kuratora, Komendanta, MWINB, MKW PSP, MWIOŚ i MPWIS uczestniczyli w pracach, powołanego i koordynowanego przez Wojewodę, Zespołu

¹³ Stan na 12 listopada 2020 r.

¹⁴ Dane dotyczące złożonych przez beneficjentów rezygnacji zostały opisane w pkt 8 podobszaru 2.2 wystąpienia.

do spraw rozwiązywania problemów mieszkaniowych i sytuacji społeczno-bytowej mniejszości romskiej w Maszkowicach¹⁵.

MPWIS podczas organizowanych w MUW spotkań z przedstawicielami mniejszości przedstawiał informacje w zakresie sytuacji epidemicznej na terenie województwa, jak również rekomendował działania wobec mniejszości m.in. w związku z wystąpieniem epidemii koronawirusa, w tym dotyczące zamknięcia świetlic na terenach wybranych powiatów.

(akta kontroli str. 104, 107, 293-315)

2. W kontrolowanym okresie Wojewoda współdziałał w sprawach dotyczących mniejszości romskiej, stosownie do art. 22 ust. 2 ustawy o mniejszościach, z przedstawicielami gmin. Współpraca ta obejmowała m.in. realizację przez jst, na terenie których występuje mniejszość romska, zadań w zakresie udziału w Programie integracji oraz Zespole ds. rozwiązywania problemów mieszkaniowych i sytuacji społeczno-bytowej mniejszości romskiej w Maszkowicach. Wojewoda współpracował także z przedstawicielami gmin w zakresie wymiany informacji o sytuacji bytowo-materialnej mniejszości i możliwych formach pomocy.

(akta kontroli str. 161-174, 210-258, 271-282, 356, 563)

3. W kontrolowanym okresie Pełnomocnik sporządzał roczne sprawozdania ze swojej działalności i przedkładał je MSWiA. W sprawozdaniach tych przedstawiono m.in. informacje dotyczące pięciu spotkań, zorganizowanych w MUW z inicjatywy Pełnomocnika, ze środowiskami mniejszości narodowych i etnicznych, dane w zakresie koordynacji na obszarze województwa działań organów administracji rządowej realizujących zadania na rzecz mniejszości, działań podejmowanych na rzecz respektowania praw mniejszości i przeciwdziałania naruszaniu tych praw i dyskryminacji osób należących do mniejszości. Zwracano również uwagę m.in. na potrzebę zwiększenia środków finansowych na działalność organizacji mniejszościowych.

Ponadto w styczniu 2020 r. Pełnomocnik skierował do MSWiA informację w zakresie sytuacji i problemów mniejszości narodowych i etnicznych z terenu Małopolski oraz efektów wcześniej podejmowanych w tym zakresie działań. Informacja obejmowała dane dotyczące mniejszości słowackiej, ormiańskiej, łemkowskiej, żydowskiej, litewskiej, niemieckiej, białoruskiej, karaimskiej, rosyjskiej, ukraińskiej oraz romskiej. W piśmie Pełnomocnik przekazał wspólne stanowisko wszystkich organizacji mniejszościowych dotyczące m.in. konieczności opracowania przez MSWiA programu działań dla poszczególnych mniejszości, nieproporcjonalności dofinansowania zadań realizowanych na rzecz podtrzymywania i rozwoju tożsamości kulturowej mniejszości, potrzeby zakupu wspólnej siedziby dla wszystkich organizacji mniejszości narodowych i etnicznych z terenu Małopolski. W informacji zawarto również dane dotyczące udziału przedstawicieli mniejszości romskiej w zadaniach finansowanych ze środków Programu integracji.

(akta kontroli str. 261-268, 453-479)

4. W kontrolowanym okresie do Wojewody nie wpłynął żaden wniosek w sprawie dodatkowej nazwy miejscowości lub obiektu fizjograficznego w języku mniejszości, o którym mowa w art. 12 ust. 7 ustawy o mniejszościach.

(akta kontroli str. 563)

5. Z informacji uzyskanych przez NIK od Komendanta Wojewódzkiego Policji w Krakowie wynikało, że w okresie od 1 stycznia 2018 r. do 30 września 2020 r. na terenie województwa małopolskiego odnotowano łącznie 136 przypadków (z czego

¹⁵ Zespół powołano zarządzeniem Wojewody Małopolskiego z dnia 11 lipca 2017 r. Od momentu powołania do 9 grudnia 2020 r. odbyło się łącznie 12 posiedzeń zespołu.

w 2018 r. – 50 przypadków, w 2019 r. – 54, w 2020 r. – 32) naruszenia praw mniejszości, takich jak stosowanie przemocy, groźby, znieważenia lub naruszenie nietykalności cielesnej osób z powodu ich przynależności narodowej lub etnicznej.
(akta kontroli str. 1309-1310)

Pełnomocnik w zakresie działań podejmowanych przez Wojewodę na rzecz respektowania praw mniejszości i przeciwdziałania naruszaniu praw mniejszości i dyskryminacji osób należących do mniejszości, wyjaśniła że w kontrolowanym okresie w czasie spotkań z przedstawicielami mniejszości, przy udziale przedstawicieli Policji, przekazywała informacje mające na celu uświadamianie przedstawicieli organizacji mniejszościowych, do jakich instytucji można zgłaszać przypadki naruszania praw i dyskryminacji osób należących do mniejszości. Jak wskazała, przedstawiciele Komendy brali także udział w pracach powołanego w MUW Zespołu do spraw rozwiązywania problemów mieszkaniowych i sytuacji społeczno-bytowej mniejszości romskiej w Maszkowicach. Członkowie Zespołu ds. Ochrony Praw Człowieka KWP, podczas organizowanych przez Pełnomocnika spotkań z przedstawicielami mniejszości, prezentowali informacje w zakresie przeciwdziałania aktom dyskryminacji. W 2018 r. Pełnomocnik zwróciła się do wójtów, burmistrzów, prezydentów miast i gmin województwa małopolskiego o sygnalizowanie i zgłaszanie zdarzeń mających charakter dyskryminacji, nietolerancji czy ksenofobii dotyczących mniejszości narodowych i etnicznych do właściwych centrów zarządzania kryzysowego. W ocenie Pełnomocnika, wzmocnienie przepływu informacji pozwoli na sprawniejsze i adekwatne reagowanie na zaistniałe zdarzenia, szybkie podejmowanie działań i angażowanie odpowiednich służb.

(akta kontroli str. 292, 1325-1326)

6. Wojewoda posiadał informacje na temat liczby instytucji i organizacji pozarządowych realizujących na terenie województwa małopolskiego zadania na rzecz mniejszości, wraz z danymi kontaktowymi do osób je reprezentujących. W kontrolowanym okresie funkcjonowało 35 organizacji mniejszości, z czego 17 skupiało w swych strukturach mniejszość romską. Wojewoda prowadził współpracę z wybranymi organizacjami, m.in. biorąc udział w wydarzeniach, rocznicach i uroczystościach organizowanych przez organizacje mniejszości, prowadząc rozeznanie potrzeb mniejszości reprezentowanych przez te organizacje, realizując Program integracji. W latach 2018-2020 w MUW, z inicjatywy Pełnomocnika, odbyło się pięć spotkań, w których udział wzięli przedstawiciele małopolskich organizacji mniejszościowych¹⁶.

(akta kontroli str. 264, 379-405, 422-427, 429, 1288-1293)

Z informacji uzyskanych w ramach przedmiotowej kontroli od przedstawicieli dwóch organizacji mniejszości z terenu Małopolski¹⁷ wynikało, że współpraca MUW z tymi organizacjami polegała głównie na wymianie informacji podczas spotkań z Pełnomocnikiem. Współpraca nie obejmowała przekazywania przez Wojewodę jakichkolwiek środków na rzecz tych organizacji. Pełnomocnik poinformowała, że zgodnie z zapisami art. 18 ustawy o mniejszościach, środki finansowe na zadania na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych były planowane i przekazywane w formie dotacji celowych i podmiotowych przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

(akta kontroli str. 1314, 1320, 1326-1327)

¹⁶ W kontrolowanym okresie zaproszenie do udziału w spotkaniach organizowanych w MUW przyjęło w poszczególnych latach od siedmiu do 19 organizacji mniejszości.

¹⁷ Ormiańskie Towarzystwo Kulturalne oraz Zjednoczenie Łemków w Gorlicach.

7. W latach 2018-2020 (do dnia zakończenia czynności kontrolnych) Program integracji był jedynym programem realizowanym na rzecz mniejszości na terenie województwa małopolskiego.

(akta kontroli str. 112)

8. W badanym okresie do MUW nie wpłynął do opiniowania przez Wojewodę żaden program na rzecz mniejszości, w tym na rzecz zachowania i rozwoju języka regionalnego.

(akta kontroli str. 429)

9. W okresie objętym kontrolą realizacja zadań na rzecz mniejszości nie podlegała kontroli wewnętrznej lub audytowi przez służby Wojewody. Nie była również w tym zakresie prowadzona kontrola przez inne instytucje kontrolne.

(akta kontroli str. 15-19)

2.2. Realizacja zadań w ramach Programu integracji na terenie województwa

Opis stanu faktycznego

1. Służby Wojewody w kontrolowanym okresie dokonywały rozeznania potrzeb mniejszości romskiej na terenie województwa małopolskiego poprzez m.in. organizację spotkań z przedstawicielami tej mniejszości w Małopolskim Urzędzie Wojewódzkim, udział w spotkaniach na osiedlach romskich, indywidualne spotkania z liderami romskimi, rozmowy telefoniczne prowadzone przez Pełnomocnika oraz pracowników Oddziału do Spraw Mniejszości Narodowych, Etnicznych, Równego Traktowania i Organizacji¹⁸ oraz udział w wydarzeniach i rocznicach organizowanych przez stowarzyszenia romskie. Do zidentyfikowanych potrzeb społeczności romskiej należały m.in. poprawa warunków mieszkaniowych, zwiększenie liczby prowadzonych świetlic integracyjnych, udział uczniów w organizowanych koloniach letnich, udział osób starszych w turnusach rehabilitacyjnych, zwiększenie świadomości o pozytywnych aspektach pracy.

(akta kontroli str. 20-23, 52-69, 161-182, 210-258, 271-282)

Ważnym przykładem rozeznania potrzeb tej mniejszości, w ocenie Pełnomocnika, było sporządzenie w 2018 r. pisemnej diagnozy potrzeb i oczekiwań mieszkańców osiedla romskiego w Maszkowicach oraz analizy realnych możliwości działań w zakresie poprawy sytuacji bytowej mieszkańców osiedla. Dokument stanowił istotny element wykorzystywany w czasie spotkań i narad z przedstawicielami ministerstw, Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych oraz do bieżącej oceny projektów wnioskowanych przez Gminę Łącko obejmujących kwestie osiedla romskiego.

(akta kontroli str. 20-22, 24-25)

2. W ramach realizacji Programu integracji na terenie Małopolski Wojewoda nie określił celów, mierników czy efektów rzeczowych Programu integracji planowanych do osiągnięcia na terenie Województwa. Cele/efekty (rzeczowe) udzielanej dotacji były wskazywane każdorazowo w zawieranych z beneficjentami umowach i porozumieniach w ramach realizowanych zadań. Ich osiągnięcie było analizowane przez pracowników MUW na podstawie sprawozdań częściowych i końcowych z wykonania zadania składanych przez beneficjentów dotacji.

(akta kontroli str. 20-22, 26-51)

3. W latach 2017-2020 (do 15 grudnia) Pełnomocnik Wojewody zorganizował pięć szkoleń dla beneficjentów Programu integracji, z czego dwa szkolenia w 2017 r. (dotyczyły realizacji Programu integracji w 2018 r.), dwa w 2018 r. i jedno w 2019 r.

¹⁸ Dotyczy także uprzednio funkcjonujących w strukturze Urzędu komórek organizacyjnych, którym przypisano realizację zadań na rzecz mniejszości.

Do udziału w spotkaniach zaproszono przedstawicieli organizacji pozarządowych, jednostek samorządu terytorialnego, ośrodków pomocy społecznej oraz szkół podstawowych. W poszczególnych latach w szkoleniach wzięło udział od 42 do 70 osób. Wśród omawianych tematów były m.in. zasady przedkładania wniosków oraz kryteria ich oceny, a także informacje na temat udzielanych przez Wojewodę dotacji oraz procedur sprawozdawczych.

(akta kontroli str.20-23, 52-69)

Obowiązek promocji Programu przez Wojewodę, oprócz organizacji ww. szkoleń, realizowany był także poprzez zamieszczanie informacji na temat Programu na stronie internetowej Urzędu w zakładce poświęconej mniejszościom narodowym i etnicznym, oraz poprzez promowanie udziału w Programie podczas indywidualnych spotkań z przedstawicielami jst i organizacji pozarządowych.

(akta kontroli str. 23)

W związku z organizacją ww. szkoleń Urząd poniósł następujące koszty związane z cateringiem: w 2018 r. – 1 207,50 zł, w 2019 r. – 735 zł¹⁹.

(akta kontroli str. 1339, 1343-1346)

4. W latach 2018-2020 kwoty planowanych limitów określone dla województwa małopolskiego przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji na realizację Programu integracji wyniosły odpowiednio 4 080 tys. zł, 4 440 tys. zł, 4 500 tys. zł. Komisja do oceny wniosków w sprawie realizacji zadań integracji społeczności romskiej (dalej: *Komisja*), powoływana corocznie przez Wojewodę, na podstawie przygotowanych w MUW kryteriów oceny wniosków, dokonywała propozycji podziału planowanych środków w pełnej wysokości wskazanego przez Ministra limitu. W okresie objętym kontrolą w pracach Komisji brał udział przedstawiciel mniejszości romskiej oraz przedstawiciel MSWiA.

(akta kontroli str. 564-611)

W okresie objętym kontrolą do MUW wpłynęło 376 wniosków w ramach obszaru I oraz dwie strategie lokalne w ramach obszaru II (w ramach strategii łącznie 17 projektów) o łącznej wartości 36 140 tys. zł, w tym 128 wniosków oraz siedem projektów w ramach strategii w 2017 r. (na kwotę 11 361,7 tys. zł), 129 wniosków oraz siedem projektów w 2018 r. (na kwotę 12 626,9 tys. zł) i 119 wniosków oraz trzy projekty w 2019 r. (na kwotę 12 151,4 tys. zł). Komisja zaproponowała dofinansowanie 253 zadań o łącznej wartości 13 020 tys. zł, w tym 90 w 2017 r. (na kwotę 4 080 tys. zł), 83 w 2018 r. (na kwotę 4 440 tys. zł), 80 w 2019 r. (na kwotę 4 500 tys. zł).

Weryfikacją objęto dokumentację dotyczącą 15 wniosków, w tym trzech odrzuconych²⁰. Wnioski te zostały zaopiniowane negatywnie, gdyż:

- w budynku, dla którego wnioskowano o dofinansowanie wymiany dachu, zamieszkiwała tylko jedna osoba z mniejszości romskiej²¹,
- brak było działań jst w kierunku legalizacji samowoli budowlanych, na rzecz których wnioskowano o dofinansowanie²²,
- ograniczone były środki w ramach Programu integracji, a zadanie mogło zostać objęte dofinansowaniem z innych źródeł²³.

(akta kontroli str. 650-681)

W przypadku pozostałych 12 wniosków²⁴, propozycja Komisji dotycząca dofinansowania była pozytywna²⁵.

¹⁹ W trakcie szkoleń prowadzonych w 2017 r. nie zapewniono cateringu.

²⁰ Łączna wartość wnioskowanego finansowania dla odrzuconych wniosków wynosiła 985,7 tys. zł.

²¹ Urząd Gminy Kęty – Wymiana dachu w budynku w Kętach.

²² Urząd Gminy Limanowa – Legalizacja samowoli budowlanych na osiedlu romskim w Koszarach

²³ Urząd Gminy Ochotnica Dolna – Muzyczna integracja kultur.

Propozycje dotyczące dofinansowania były następnie przekazywane do MSWiA, które finalnie podejmowało decyzję o udzieleniu dofinansowania lub jego odmowie. W kontrolowanym okresie nie wystąpiły przypadki zmiany przez MSWiA propozycji przekazanych przez Komisję w zakresie udzielenia bądź odmowy dofinansowania.

Weryfikacja ww. wniosków wykazała, że Wojewoda w kontrolowanym okresie prawidłowo wywiązywał się z zadań dotyczących oceny wniosków, terminowości zawierania umów oraz przekazywania środków na realizację zadań.

(akta kontroli str. 682-1277, 1406-1443)

Opis dotyczący problemów zgłaszanych przez jednostki realizujące projekty w zakresie wydatkowania otrzymanych środków znajduje się w Obszarze 1 wystąpienia pokontrolnego.

5. W kontrolowanym okresie Wojewoda nadzorował i kontrolował realizację projektów realizowanych w ramach Programu integracji. Wybór jednostek do kontroli odbywał się na podstawie opracowanego w MUW arkusza istotności w oparciu o kryteria dotyczące m.in. daty ostatniej kontroli oraz złożoności realizowanego zadania. Przeprowadzono łącznie 91 wizytacji (45 w 2018 r., 43 w 2019 r., trzy w 2020 r.) oraz osiem kontroli (trzy w 2018 r. oraz pięć w 2019 r.), w wyniku których w dwóch przypadkach²⁶ stwierdzono wydatkowanie niezgodnie z przeznaczeniem środków dotacji w łącznej wysokości 18,6 tys. zł²⁷.

(akta kontroli str. 553-562, 1278-1287, 1444)

Według stanu na 14 grudnia 2020 r. beneficjent nie zwrócił wymaganych środków, co szczegółowo przedstawiono w sekcji nieprawidłowości.

Krajowe Stowarzyszenie Romów „Amare Roma” z Limanowej złożyło do MUW pięć wniosków o dofinansowanie zadań w ramach Programu integracji w 2019 r. Wnioski te otrzymały negatywną ocenę Komisji i w wyniku ostatecznej decyzji MSWiA nie otrzymały dofinansowania.

(akta kontroli str. 1341,1351-1359)

6. Wśród uzyskanych efektów związanych z realizacją wszystkich zadań w ramach Programu integracji na terenie województwa małopolskiego wskazano m.in.:

a) w 2018 r.:

- dofinansowanie działalności 16 świetlic środowiskowych, integracyjnych i edukacyjnych - w zajęciach świetlicowych uczestniczyło 353 dzieci i młodzieży romskiej,
- zorganizowanie kolonii letnich - w pięciu wyjazdach kolonijnych udział wzięło 83 dzieci romskich,

²⁴ Weryfikacją objęto po trzy najwyższe kwotowo wnioski z lat 2018-2019 i cztery z 2020 r. z Obszaru II (w kategorii: edukacja, mieszkalnictwo, praca) oraz dwa wnioski z Obszaru I (stanowiły one wszystkie wnioski z Obszaru I, które wpłynęły do MUW w kontrolowanym okresie). Dla Obszaru I były to następujące wnioski: Urząd Miasta Limanowa – Kompleksowe działania na rzecz poprawy sytuacji Romów w Mieście Limanowa, Urząd Gminy Wadowice – Program integracji społeczności romskiej w gminie Wadowice na lata 2018-2019. Dla Obszaru II były to następujące wnioski: a) w 2018 r.: Caritas Diecezji Tarnowskiej – Świetlica Cawegry 2018 kontynuacja, Urząd Gminy Nowy Targ – Poprawa warunków mieszkaniowych na osiedlu romskim w Gminie Nowy Targ, Urząd Miasta Limanowa – Zatrudnienie Romów; b) w 2019 r.: Urząd Miasta Nowy Sącz – Świetlica integracyjna dla dzieci romskich i polskich w budynku socjalnym przy ul. Jana Pawła II 40 w Nowym Sączu, Urząd Gminy Łącko – Poprawa warunków przestrzennych i infrastrukturalnych na osiedlu romskim w Gminie Łącko, Urząd Gminy Łącko – Pierwsza Umowa o pracę; c) w 2020 r.: Urząd Miasta Nowy Sącz – Świetlica integracyjna dla dzieci romskich i polskich „Promyczek”, Urząd Gminy Ochotnica Dolna – Zatrudnienie i praca drogą do integracji, Urząd Gminy Łącko - Poprawa warunków przestrzennych i infrastrukturalnych na osiedlu romskim w Gminie Łącko, Integracyjne Stowarzyszenie SAWORE – Świetlica integracyjno-terapeutyczna.

²⁵ Łączna wartość przyznanego przez MSWiA dofinansowania dla weryfikowanych wniosków wyniosła 4 605,3 tys. zł.

²⁶ Dotyczy kontroli przeprowadzonych w 2018 r. w zakresie zadań realizowanych przez Krajowe Stowarzyszenie Romów „Amare Roma” z Limanowej.

²⁷ W wyniku analizy przez MUW sprawozdania częściowego z realizacji przez Krajowe Stowarzyszenie Romów „Amare Roma” z Limanowej zadania w ramach Programu integracji, stwierdzono także niewykorzystanie przez beneficjenta środków dotacji w wysokości 450 zł. Pismem znak: WP-XVII.3212.26.24.2018 z 15 stycznia 2019 r. wystąpiono do Stowarzyszenia o zwrot tych środków w terminie do 31 stycznia 2019 r.

- dofinansowanie zadań inwestycyjnych - zakupiono jeden lokal mieszkalny oraz jeden kontener mieszkalny, a także przeprowadzono remonty 43 budynków i lokali mieszkalnych – z pomocy skorzystały 252 osoby pochodzenia romskiego;
- b) w 2019 r.:
- dofinansowanie działalności 13 świetlic integracyjnych i edukacyjnych – w zajęciach świetlicowych uczestniczyło 298 dzieci i młodzieży romskiej, zatrudniono także 10 asystentów romskich,
 - dofinansowanie wycieczek krajoznawczo-turystycznych - w 15 wycieczkach udział wzięło 29 uczniów romskich, do realizacji zadania zatrudniono ponadto trzy osoby ze społeczności romskiej,
 - dofinansowanie dodatkowych zajęć, zajęć sportowych, zajęć logopedycznych, krzewienie kultury fizycznej oraz zajęć dla dorosłych – zorganizowano dodatkowe zajęcia dla 72 dzieci, młodzieży i dorosłych ze społeczności romskiej.

(akta kontroli str. 486-522)

7. Wojewoda, do końca lutego każdego kontrolowanego roku, przekazywał do MSWiA zbiorcze sprawozdanie z realizacji zadań w zakresie Programu integracji, spełniając tym samym obowiązek wynikający z zapisów podrozdziału 8.5 Programu.

(akta kontroli str. 486-522)

8. W związku z wystąpieniem w 2020 r. pandemii COVID-19 na terenie województwa małopolskiego wystąpiły, niezależne od Wojewody, problemy z realizacją zadań na rzecz mniejszości w zakresie Programu integracji. Z ogólnej liczby 103 zawartych przez Wojewodę umów i porozumień na realizację zadań na rzecz mniejszości, w związku z panującą sytuacją epidemiczną, rezygnację z realizacji zadania po podpisaniu umowy zgłosiła jedna organizacja, natomiast przed podpisaniem porozumień i umów rezygnację zgłosiły cztery podmioty²⁸. Rezygnacje dotyczyły dofinansowania wypoczynku letniego dzieci i młodzieży oraz wyjazdów leczniczych dla osób starszych. Ponadto beneficjenci potwierdzili w sześciu przypadkach rezygnację z dofinansowania udziału dzieci romskich w kolonii letniej²⁹. Łączna wartość zadań, z których realizacji zrezygnowano z powodu pandemii COVID-19, wynosiła 265,5 tys. zł.

(akta kontroli str. 332-351, 1483)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Pomimo wniosków Pełnomocnika o wszczęcie postępowań administracyjnych w sprawie zwrotu przez beneficjenta Programu integracji środków dotacji wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem lub niewydatkowanej, do dnia 14 grudnia 2020 r. w MUW nie podjęto kolejnych działań w tym zakresie, zmierzających do wydania stosownych decyzji o zwrocie, w trybie art. 169 ust. 6 ustawy z dnia 29 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych³⁰.

W wyniku przeprowadzonych przez służby Wojewody dwóch kontroli³¹ w Krajowym Stowarzyszeniu Romów „Amare Roma” w Limanowej, stwierdzono wydatkowanie przez beneficjenta dotacji z Programu integracji niezgodnie z przeznaczeniem i zapisami zawartych z Wojewodą umów. W sprawozdaniu z kontroli wskazano, że na konto MUW należy zwrócić środki dotacji w łącznej wysokości 18 587,40 zł.

²⁸ Po jednej umowie każdy z podmiotów.

²⁹ W przypadku sześciu dofinansowań dla kolonii, w momencie rezygnacji potencjalnych beneficjentów, nie było jeszcze decyzji MF uruchamiającej środki dotacji.

³⁰ Dz. U. z 2019 r. poz. 869, ze zm.

³¹ Sprawozdania znak: WP-XVII.431.2.2018 z 14 stycznia 2019 r. oraz WP.XVII.431.1.2018 z 21 stycznia 2019 r.

Ponadto w wyniku prowadzonej analizy przesłanego przez ww. Stowarzyszenie sprawozdania częściowego, stwierdzono niewykorzystanie kwoty dotacji w wysokości 450 zł i wystąpiono do Stowarzyszenia o zwrot tych środków³². Stowarzyszenie do dnia zakończenia kontroli NIK ww. środków nie zwróciła.

II Zastępca Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej (jednocześnie Pełnomocnik) 28 lutego 2019 r. wystąpiła do Głównego Księgowego Budżetu Wojewody o wszczęcie z urzędu postępowań administracyjnych w sprawie zwrotu przez Stowarzyszenie dotacji celowej w łącznej wysokości 19 037,40 zł. Do dnia 14 grudnia 2020 r. nie wszczęto postępowań administracyjnych zmierzających do odzyskania należności z tego tytułu.

(akta kontroli str. 553-562, 1278-1287, 1341,1351-1353, 1444)

Dyrektor Wydziału Finansów i Budżetu wyjaśniła, że postępowaniami dotyczącymi określenia kwot dotacji celowych do zwrotu przez jst oraz pozarządowe organizacje publiczne w Oddziale Ewidencji i Poboru należności MUW, zajmowała się jedna osoba, która pod koniec 2019 r. przebywała na zwolnieniu lekarskim, a w 2020 r. przeszła na urlop macierzyński, który trwa i najprawdopodobniej przedłuży się o urlop wychowawczy do końca 2021 r. Z uwagi na niedobory kadrowe, napływ znacznych ilości spraw realizowanych w Oddziale, których stopień skomplikowania ciągle wzrasta oraz mają na względzie doświadczenie w tym zakresie, sprawy z zakresu określenia kwot do zwrotu zostały przejęte przez Kierownika Oddziału w ramach dodatkowych zadań.

Dyrektor Wydziału Finansów i Budżetu dodała, że aktualnie z uwagi na zbliżający się termin przedawnienia, zostają wszczęte z urzędu postępowania o określenie kwot dotacji celowych do zwrotu, które po długiej i szczegółowej analizie dokumentów zebranych w toku postępowania, kończą się decyzją administracyjną o określeniu kwoty dotacji celowej do zwrotu.

(akta kontroli str. 1446)

OCENA CZĄSTKOWA

Wojewoda w latach 2018-2020 (do czasu zakończenia czynności kontrolnych) podejmował działania koordynacyjne wobec organów administracji rządowej, realizujących zadania na rzecz mniejszości na terenie województwa małopolskiego. Przedstawiciele MUW współpracowali także na rzecz mniejszości z organami samorządu terytorialnego.

W kontrolowanym okresie Wojewoda prawidłowo wywiązywał się z zadań dotyczących oceny wniosków, terminowości zawierania umów oraz przekazywania środków na realizację zadań w ramach Programu integracji. Zastrzeżenia NIK budzi natomiast przewlekłość w dochodzeniu należności budżetu państwa od jednego z beneficjentów tego Programu.

IV. Uwagi i wnioski

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

Wnioski W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o wszczęcie postępowania administracyjnego w sprawie zwrotu przez beneficjenta Programu integracji, środków dotacji wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem oraz niewykorzystanych środków dotacji w ramach umów zawartych 20 czerwca 2018 r. nrnr: WP-XVII.3212.26.12.2018 oraz WP-XVII.3212.26.13.2018.

³² Pismo znak: WP-XVII.3212.26.24.2018 z 15 stycznia 2019 r.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Krakowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kraków, grudnia 2020 r.

Kontroler

Aleksander Podsiadło
specjalista kontroli państwowej

.....
podpis